

TAALIA.

MŰVÉSZETI LAP.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN ÉS 15-ÉN. © A SZINHÁZI IDÉNY ALATT MINDEN NAP.
ELŐFIZETÉSI ÁRA: EGÉSZ ÉVRE 8 KORONA. © EGYES SZÁMONKINT 10 FILLÉR. © A SZINI IDÉNY ALATT 6 FILLÉR.

Szerkeszti: HERGER TIHAMÉR.

Ujvidék.

1904 április 25.

22. szám.

Bérlet Ma hétfőn, 1904 április 25-én 9. szám

TROUBADOUR.

Nagy opera 4 felvonásban. Szövegét írta: Kamarano Salvator.
Fordította: Nádaskay Lajos. Zenéjét szerző Verdi József:

I. felvonás „A párbaj“. II. felvonás „A cigánynő“. III. felvonás
„A cigánynő fia“. IV. felvonás „A büntetés“.

Személyek:

Luna gróf	Rózsa Sándor
Leonora	Ruzsinszky Ilona
Azucena, cigánynő	Kövessy Mariska
Manrico	Kozma István
Ferrandó	Ádám Győző
Inez, Leonora barátnéja	Tury Mariska
Ruiz	Kiss
Egy vén cigány	Láng Lajos
Egy hirnök	Köszegi Károly
1	Bombay Gusztáv
2	Földessy Vilmos
3 cigány	Szabolcsy
4	Sütő
1	Déry Béla
2	Halász Anna
3	Déry Béláné
4	Kozma Margit
5 cigánynő	Erdős Alice
6	Molnár Juliska
7	Déry Rózsi
8	Kertay Ilka

A gróf kísérete és szolgálai. Leonora barátnői. Fegyveresek, katonák, cigányok.
Idő a XV. század elejz.

A TROUBADOUR.

(II Trovatore.)

— A darab meséje. —

Nagy opera 4 felvonásban. Szövegét Camarano Salvator írta. Zenéjét Verdi József szerző. Magyar színre Nádaskay Lajos alkalmazta. Történeti helye Byscajában s részint Arragónia vad regényes táján van. Ideje a XV-ik század elejére esik, vagyis még a régi lovagkorszakra.

I. felvonás „A párbaj“. Az Alcaferio palotában Luna gróf lovag termében történik, hol Ferrandó, a gróf kapitánya a szolgálknak elmeséli, hogy pár évtizeddel előbb hogy rabolta el Luna gróf testvérét egy vén cigánynő.

Változás. A palota kertjében, borult éj alatt játszik, a mikor is Inez, Leonora barátnője óvva inti, hogy óvakodjék szerelmesétől Manricótól, ki tudvalevőleg katonalovag, de mint Troubadour dalával szerzi meg Leonora fejedelmi urnő kegyét. Gróf Luna — ki szintén eped Leonoráért — a kertben találkozik Manricoval, s mivel Leonora Manrico felé hajlik, a hatal-

HAJEK FÜLÖP, ezukrász

Ujvidék, Futtaki-utoza.

Ajánlja sajátkezüleg és felügyelete alatt naponta frissen készített: crém-süteményeit, kelt tésztáit, briost és különféle tortáit.

KÜLÖNLEGESSÉGEK: Lakodalmi és különböző estélyekhez való teljes összeállítások, seccessiók torta, parfait, Kugler-dessert és tejhabcrém-bonbonok.

Vajas-dessertek Wagner-féle teavajból.

Jovanovics Pánta

fényképészeti műterme

UJVIDÉK, Fő-uteza 9. szám.

Készít — a legkényesebb igényeket is kielégítő — a fényképészet körébe vágó összes munkákat, valamint nagyításokat és festményeket a legegyszerűbbektől a legművésziesebb kivitelben.

Gyors szállítás mellett árai a legmérsékletesebbek.

Steiner Gyula, férfi- és női-divatáru raktára

Ujvidék I. Ferencz József-tér, a „Vasember“-hez, Andrassy-utca sarkán.

Dusan felszerelt raktár: fehérnemű- és szövöttáruk, nap- és esernyők, vállfüzők, férfi- és női szabó kellékek, illatszerek, női kézimunkák, ruhadiszek stb. stb.

— → *A Hammerli-féle híres pécsi borkesztyűk egyedüli főraktára.* ← —

mas tercettet Manrico és Luna párbaja fejezi be.

II. felv. »A cigány nő«. Byscajai hegyek közt reggeli szürkületben játszik, hol Azucena vén cigány nő Manrico állítólagos anyja a Karavánnal pásztor tűz mellett éneklél, hogy anyját Luna gróf atyja miként égetteté meg. S midőn a cigány nép kenyérkeresés végett elvonul, Manriconak felfedezi, hogy ő állott bosszút anyjáért a grófon, mert elrablá gyermekét, s azon helyen, hol most vannak, dobta az égő tűzbe, de a gróf gyermeke helyett saját fiát égeté meg, s így Manrico nem fia, hanem a gróf gyermeke, vagyis Luna gróf testvére. Manrico most még jobban félti szerelme tárgyát Leonorát Lunától s bosszút esküszik élete ellen, s mivel egy követ jelenti, hogy a fejedelem Castellor védelmét rábizza s Leonora őt halottnak hiszi és fátyolt akar ölteni, anyjának esdő szavára nem hajtva Leonora megmentésére távozik.

Változás. Egy kolostor előcsarnoka, hol Luna és vitézei visszafojtott lélegzettel várják a szertartást, hogy Leonorát felszenteljék, miközben elrabolni készülnek, s már-már célját éri, midőn a végzetes pillanatban Manrico mintha a földből nőne ki, megjelenik a gróf és Leonora közé áll; Luna Manrico láttára megretten, mert ő is azt hiszi, hogy Peltilla csataterén

tényleg megölte őt, de magához térve Leonorát el akarja hurcoltatni, mikor Manrico segélyhada megérkezik s a hatalmas ensemble alatt a grótot s katonáit lefegyverzik s Leonorát elviszik.

III. felvonás »A cigány nő fia«. Castellor vára alatt Luna gróf tábora. Ferrando kapitány az ijáshozokkal vigan mulatoz. Lunát értesítik, hogy egy vén cigány nőt fogtak el emberei és behurcolják Azucenát; Luna megtudva, hogy Azucena Manrico ellensége és vágytársa anyja, elfogatja és elhurcoltatja.

Változás. Castellor várában. Manrico döntő csatára készül, miközben Ruiz meghittje tudatja vele, hogy az anyját Luna gróf most égetteti meg, mire Leonora elájul, Manrico pedig nagy magánáriájában elhatározza, hogy Azucenát megmenti vagy vele hal.

IV. felvonás »A büntetés«. Az Alcaferia palotának egyik szárnya a torony börtönnel, hol Manrico fogva van. Leonora nagy magánjelenete után, a szerzetesek külső zsolozsmája és Manrico toronybeli Leonorától bucsudala következik, ennek végeztével gróf Luna fegyvereseivel megjelenik s rendeletet ad Manrico és anyjának Azucenának a kivégzésére, azonban Leonora kegyelmet esd Manrico számára, minek fejében kezét s

szerelemét ajánlja fel a grófnak, mig azonban a gróf Manrico szabadon bocsáttatásáról rendelkezik, addig Leonora egy gyűrűjébe rejtett mérget vesz be, s kettős éneket végezve be mennek a toronyba.

Változás. Tömlöchelyiség, hol Azucena durva szalma székhelyzetben van, mig Manrico ki még szintén fogoly. vigasztalja. Duett-énekük végével, mely a darabnak fénypontja Leonora megjelenik, s Manricot távozásra szólítja, szabadságát tudatja vele. Azonban Manrico hűtlenségi vádja alatt Leonora bevallja, hogy inkább a halált választotta, mint sem hozzá hűtlen legyen s a grófhhoz menjen. A gróf ezt végighallgatva, kijátszva látja magát, Manricot verpadra hurcoltatja, s mikor Azucenának az ablakon átmutatja Manrico kivégzését, Azucena bevallja neki, hogy Manrico az ő egykori elrablott testvére volt, s kéjes örömmel »anyám bosszút álltam érted« szavakkal összeomlik, mig a gróf kövé dermedve áll.

KRITIKUS.

Szombaton és vasárnap este került színre Beyerlein szenzitiós négy felvonásos drámája a »Takarodó« Lapunk hasábjain már napok óta felhívjuk a közönség figyelmét e darabra, mely oly dia-

HODOVÁNYI ANDOR, UJVIDÉK

SZOBA- ÉS DISZFESTŐ.

Készít: templomok, dísztermek, színházi és alkalmi díszleteket, valamint SZOBAFESTÉST a legizléseesebb színösszeállításban.

→ Dús választék legújabb menyezeti- és falfestési mintákból, valamint tapeta és papírmachéban.

datmasan járta be a külföld legnagyobb színpadjait. Cikkeinknek mindenestére része volt abban, hogy — a drámai előadásoknál szokatlan — telt ház nézte végig a darabot szombat este. Vasárnap este már gyengébben volt látogatva, s ennek oka nemcsak abban rejlik, hogy nekünk a drámához nincs annyi közönségünk, hogy a színházat kétszer egymásután megtölthetné, hanem a megcsapant érdeklődés abban leli magyarázatát, hogy a szombati közönség várakozásában csaladkozott, s ebből kifolyólag megszűnt élő reklámja lenni a második előadásnak. — A darab cselekménye nem új, láttuk ezt már sokszor, mert igaz hogy Sudermann »Becsület«-ében a gyáros, annak fia és az öreg munkás fia között játszódik le ugyanez, de a »Takarodó«-ban Volkhardt, Helbig és Höven története, a katonai rangfokozat és katonai erkölcsök beszövése által olyan sajátos, ingerlő izt kölcsönöz a darabnak, mely benne az ismert — mondhatni elcsépelet — alapeszmét, az osztálykülömbőség drámáját kevésbé megszokott, új alakba öltözteti.

Olyan egyének kezébe teszi le az író darabjának legnagyobb szerepeit, kikben nem tisztelhetjük igazán a drámai hőst, kit jelleme, szenvedélye avagy erkölcsi botlása juttat abba a helyzetbe, melyből csak mint vesztés fél kerülhet ki. A »Takarodó« főszereplői ugyszólván mint csak fél emberek, kikben csak fel-telesillan a férfi, de a mint a subordinatio pallosza fejük felett megjelenik, azonnal bábba, szabad akarat nélküli géppé törpülnek. Helbig káplár az egyedüli, ki kezeit kiszabadította a bilincsekből, benne látjuk az igazi férfit. — Nem kívánunk bővebben belebocsájtkozni a darab boncolásába, mert azt már nálunknál sokkal hivatottabbak alaposan elvégezték, hanem ehelyett inkább avval kívánunk foglalkozni, hogy e nagyszerű, szenzatiós darab nálunk miért nem tudta azt a hatást kelteni, melyet mindenütt elért.

Az első és legkomolyabb oka ennek az, hogy a »Takarodó«-ban ugyszólván csupa főszerep van, mert minden látszólag mellékes szerep is, — mint például Lehdenburg gróf vagy Paschke őrnagy stb. — egy-egy kabinet alakítás, melyek mindegyikében nem egy embert, hanem a »bojtos« osztály mindennapi alakjainak típusát látjuk. Természetes tehát hogy a mi színészeinkre nagy feladat várt, midőn e darab előadására vállalkoztak. Szorgalommal, legjobb akarattal láttak hozzá alakításaik tanulmányozásához, méltóvá akarták tenni az előadást a darab nagy sikeréhez melyet mindenütt elért. Nem sikerült nekik. Nem sikerült pedig azért, mert a szerepek helytelenül voltak kiosztva és a társulatnak csak egy Almássyja van, pedig ehez a darabhoz legalább is három-négy kellene.

Várakozásunkat az előadás másodsorban azért nem elégithette ki, mert éppen az a szerep, mely a legnehezebben volt megoldható olyan kézbe került, hol bár igyekezetet és ambíciót látunk, de ki ezen komplikált, kétoldalu szerepre alkalmas nem volt. Hogy neki osztoták ki e szerepet nem rajta mulott, hanem ezért más hibáztatható. Harmadsorban befolyásolta a darab sikerét az a körülmény, hogy a vasuti sztrájk folytán budapesten rekedt igazgató mesteri keze hiányzott, sőt mi több a szakrendezők is ugyszólván csak a tizenkettedik órában foglalták el helyeiket. A »Takarodó« pedig nemcsak ilyen, hanem rendes körülmények között is olyan darab, mely a legteljesebb készültséget s legpedánsabb kidolgozást kívánja meg, különösen vidéki színpadon. Véleményünk szerint e darabbal a jövő heti műsorban nagyobb siker lett volna elérhető.

Almássy Helbig káplár szerepében a férfiszereplők közül ugyszólván az egyetlen volt, ki teljes nyújtott. Ő az egyedüli, kinél a mondurból kitör az ember, ő az

egyedüli, kire a szó legszorosabb értelmében ráillik a férfi név, mert bár kívülről jó katona, ki legnagyobb, mondhatni örületes felindulásában is rimánkodva kéri a fellebbvalót, nem a saját boldogságának eléréseért, mert avval már leszámolt, hanem könyörög egy csalfa leány megmentése végett, megakarja menteni egy köztisztelőben megöszült öreg katona, egy apa földi menyországát! És Almássy azt az arany jellemű, egyszerű katonát, — kinek ajkai némák maradnak akkor, midőn mentségére felhozott szavai annak a leánynak becsületét állítanak pellengérré, ki őt rutul megesalta — annyi drámai erővel, a legkisebb momentumig kidolgozott precizitással ecsetelte, hogy az est sikere az ő kezében összpontosult.

A darab törzse tulajdonképen Volkhardt őrmester, kit Nagy Dezső alakított. Hízélgés nélkül mondhatjuk, hogy Nagy Dezső társulatunk egyik legszámottevőbb, legkomolyabb és legsokoldalubb színésze. Nem ő rajta mulott tehát, hogy a minden ízében megcsontosodott öreg törzsőrmestert nem adhatta úgy elő, mint a milyennek annak lennie kellett volna. Alakításának minden legkisebb nüanszában meglátszott az, hogy szerepét nemcsak a leggondosabb tanulmány tárgyává tette, hanem egész tudását, egész lényét beleöntötte e nehéz szerepbe. Minden mozdulatával az előirt mederkeretében maradt, egy pillanatra sem esett ki szerepéből. Miben kereshető mégis az ok, hogy alakításával nem tudta elérni azt a sikert, melyet e szerep megérdemelt volna? Véleményünk szerint csakis abban kereshető az ok, hogy Nagy Dezsőben, e jeles színészünkben, ki eddigi összes alakításaiban teljes megelégedésünket érdemelte ki, hiányzik az a drámai erő, melyet e szerep megkövetel. Teljesen kidolgozott alakítással állottunk tehát szembe, melyből azonban hiányzott az az — önhibán kívüli — valami, mely a közönséget tapsokra ragadta volna.

A „Thalia“ szépségversenye.
Szavazólap.

Csak e szavazólapok érvényesek.

Szépségverseny.

Április 22-étől kezdve lapunk ezen oldalán egy szavazólapnak adunk helyet; e lapon szavaztatjuk meg lapunk közönségét azon kérdésre, hogy: „**Ki a legszébb újvidéki színész?**“ Szavazni csak ezen szavazólapon lehet. Zárhat május 22-ike pünkösd vasárnap. Ezen időpontig legtöbb szavazatot nyert színész a közönség köréből választott bizottság által a szépség díjaként a „Thalia művészeti lap érmével“ lesz kitüntetve. A kitöltött szavazólapokat kérjük a színház előcsarnokában elhelyezett gyűjtőszekrénybe dobni.

A „THALIA“ szerkesztősége.

A mi szemünkben azonban Nagy Dezső továbbra is főerőssége lesz a társulatnak.

Hevessy Mariska Klárikája volt az egyetlen női szerep s egyben Almássy után a második szerep, mely teljeset nyújtott. A könyelmű leányt, ki megfélekedezik arról, hogy az ősz apának, az ezred büszkeségének egyetlen boldogsága s egy tejeles száju hadnagyocskának, ki őt csak átmeneti élvezet cikknek tekinti, odadobja mindenét, oly hüén, annyi egyszerűséggel ecsetelte, hogy művészetét szemünkben ismét öregbítette. Romlottságának bevallása a bíróság előtt, tiltott szerelmének mámorában megittasodott szive, mely testét pajzsként dobja az apai fegyver csöve és a hig jellemű szerető közé, mind olyan momentumok, melyek *Hevessy Mariskának* a megérdemelt sikert juttatták. Hogy szerelmi jelenete nem érte el a kívánt hatást, annak oka csak partnerében keresendő.

S most térünk át annak az alakításnak ismertetésére, mely helytelen szereposztás folytán oly kézbe jutott, hogy szülőoka lett a darab sikertelenségének. *Lauffen* hadnagyot *Halász Alfréd* adta. *Halász* fiatal színész, kiben megvan az akarat, az ambíció, hogy

legyen belőle valami, de ahhoz hogy ilyen nehéz szerepet mint fentemlített, sikeresen alakíthasson, még nincs benne sem elég erő, sem elég rutin, mert ezt a szerepet nem játszani, hanem megteremtteni kell. Az író e szerepbe öntött szavaival csak direktívákat mutat, melyeknek keretében ezt a kettős jellemet meg kell teremteni. *Lauffen* léha lelkületű bátor katona, de gyáva férfi. Gázságot követ el és jónak tudja magát. Szereti az életet, még a hitványságot se kerüli ki, hogy élhessen; kétségbeesik, a miért a sors megzavarta ezt az életet és szemhunyorítás nélkül áll a bosszuálló apa rovolvere elé. Csupa katonai előítélet, ki mégis többre becsüli az életet midőn szembekerül ennek az előítéletnek parancsával. A hadi dicsőségre vágyódó katonának hősiességét közönséges foglalkozásnak tünteti fel, bemutatja, hogy a bátor katona mint ember az életben hitvány, gyáva is lehet. Ezt a komplikált jellemet, ezt a hősi hitvány ifjut, ezt a lelkiismeretlen érzélgős férfit oly nehéz alakítani, hogy erre *Halász Alfréd* nem kellett volna kényszeríteni, mert ennek sikeres megküzdésére bármelyik korosabb drámai erő is büszke lehetett volna. Inkább elnéztük volna *Helbiget*

gyengébb kiadásban, mert akkor e szerep mindenesetre *Almássy*-nak jutott volna. Még sokat kellene foglalkoznunk a többi szereplőkkel is; mint elsősorban *Déry Béla* *Queisza*-val *Magyari Lehenburg* grófjával stb, kik szerepe mind egy-egy elsőrangú kabinet alakítás volt, de hogy érdemleges helyet adhassunk nekik hasábjainkon velük bővebben a legközelebbi alkalommal fogunk foglalkozni, ha a darab újra színre kerül.

HIREK.

Heti műsor. Kedden (bérletben) »A nagy Galeotto«. Szerdán (bérlet szünetben) »Troubadour«. Csütörtökön »Flirt«. Pénteken (félárak) »Drótostót«. Szombaton (bérletben) itt először »Tavaszi«.

Winkle István gőzsörfőzde Ujvidék.

1 pohár világos „Király“-sör 7 kr. — 1 pohár barna „Bajor“-sör 8 kr.

a sörfőzde sörosarnokában Ujvidék, Uri-utoza 7. szám.

Naponta friss esapolás!

Szives pártfogásáért esedezik

Kitünő villásreggeli!

Külön étterem!

Koplovics József, vendéglős.

—* Minden szerdán és pénteken délelőtt halpaprikás! *—

Nyomatott Hirschenhauser Benő könyvnyomdájában Ujvidéken.